HH

11.9.2020

Lausunto eduskunnan lakivaliokunnalle

Lausunto HE 110/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi oikeushallinnon valtakunnallisesta tietovarannosta, viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n muuttamisesta ja Oikeusrekisterikeskuksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan lakivaliokunta on pyytänyt Suomen Journalistiliitto ry:ltä kirjallista lausuntoa HE 110/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi oikeushallinnon valtakunnallisesta tietovarannosta, viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n muuttamisesta ja Oikeusrekisterikeskuksesta annetun lain muuttamisesta johdosta. Journalistiliitto kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta.

Suomen Journalistiliitto on sananvapauden puolustaja. Sananvapaus on perus- ja ihmisoikeus, kuten on oikeus yksityisyyden suojaankin. Euroopan unionin tuomioistuin, Euroopan ihmisoikeustuomioistuin ja eduskunnan perustuslakivaliokunta ovat kaikki korostaneet näiden perusoikeuksien välisen asianmukaisen tasapainon löytämisen tärkeyttä. Oikeusrekisterikeskuksen mahdollisuus luovuttaa tietoja nykyistä laajemmin ja säilyttää tietoja rekisterissä aiempaa pidempään parantaisi journalistien toimintamahdollisuuksia. Muutos edistäisi sananvapauden toteutumista ja lisäisi yhteiskunnan avoimuutta.

Hallituksen esityksessä esitetyt säädösmuutokset mahdollistavat sen, että Oikeusrekisterikeskus voisi luovuttaa keskitetysti enintään kymmenen vuotta vanhoja tuomioistuinten diaaritietoja valtakunnallisesta tietovarannosta. Esitetty muutos mahdollistaa myös sen, että Oikeusrekisterikeskus voisi hakea tietoja journalistiseen tarkoitukseen myös henkilön nimellä tai muulla henkilön tunnistetiedolla. Tämä ei nykytilanteessa ole mahdollista. Journalistiliitto pitää selvänä, että henkilön nimeen perustuvien, journalistista tarkoitusta varten tehtyjen tietopyyntöjen keskittäminen Oikeusrekisterikeskukseen, helpottaisi sekä viestimien että tuomioistuimien työtä. Se myös edistäisi viestimien ja sitä kautta muiden tahojen mahdollisuuksia saada tietoja tuomioistuinten asioista ja ratkaisuista mahdollisimman asianmukaisella tavalla.

Lakiehdotuksessa on huomioitu Journalistiliiton ja Oikeustoimittajat ry:n mietintövaiheessa tekemiä lausuntoja. Tietovarantolain 16§:n 3 momentissa käytetään aiemman ilmaisun *tiedostusvälineiden toimituksellisiin tarkoituksiin* sijaan ilmaisua *journalistisiin tarkoituksiin*, joka on yhdenmukainen esim. tietosuojalainsäädännön termien

Siltasaarenkatu 16, 7. krs
PL 252, FIN-00531 Helsinki
Puh. +358 9 6122 330
Fax +358 9 605 396
www.journalistiliitto.fi
FI03 8000 1000 0940 87 DABAFIHH

Broholmsgatan 16, 7. vån
PB 252, FIN-00531 Helsingfors
Tel. +358 9 6122 330
Fax +358 9 605 396
www.journalistiliitto.fi
FI03 8000 1000 0940 87 DABAFIHH

kanssa. Journalistinen tarkoitus on ilmaisuna ajanmukainen ja kuvaa sitä, että journalismia ei tehdä vain toimituksissa, vaan esim. tutkiva toimittaja on usein ns. vapaa toimittaja, eikä siis työsuhteessa mihinkään mediaan.

Journalistiliitto ja Oikeustoimittajat esittivät tietovarantolain 18§ säätämäksi tietojen poistoajaksi 20 vuotta lakiesityksen 10 vuoden sijaan. Vaikka 10 vuoden poistoaika on huomattava edistys nykytilanteeseen verrattuna, rikosasioita seuraavien journalistien näkökulmasta aika on lyhyt. Pidempi poistoaika vähentäisi entisestään journalistien tarvetta kääntyä tietopyynnöillä yksittäisten tuomioistuinten puoleen.

Kokonaisuutena katsoen hallituksen esitys on sananvapauden ja journalistien toimintavapauden kannalta hyvä.

Helsingissä 11.9.2020,

Hannu Hallamaa
Lakimies

Petri Savolainen
Edunvalvontajohtaja

Siltasaarenkatu 16, 7. krs
PL 252, FIN-00531 Helsinki
Puh. +358 9 6122 330
Fax +358 9 605 396
www.journalistiliitto.fi
FI03 8000 1000 0940 87 DABAFIHH

Broholmsgatan 16, 7. vån
PB 252, FIN-00531 Helsingfors
Tel. +358 9 6122 330
Fax +358 9 605 396
www.journalistiliitto.fi
FI03 8000 1000 0940 87 DABAFIHH